

nes Aaet, er det en Selvfølge, at vi ogsaa maa have dette halve Tusind Husmænd paa Samsø ind under den.

§ 4 i det foreliggende Lovforslag findes en Bestemmelse om, at Leieaaleet skal være i 12 Aar, og i de 12 Aar skal det være uopsigeligt saavel fra Eierens som fra Leierens Side. I det Lovforslag, vi vedtog i Fjor og sendte over til Landstyinget, fandtes en Bestemmelse om, at Leieaaleet skulde være uopsigeligt fra Eierens Side i 12 Aar. I det foreliggende Lovforslag ere Eier og Leier slaede i Hartorn i den Retning; man har fundet, at hvad der bør gjælde overfor den ene af disse to Parter bør ogsaa gjælde for den anden. Jeg tror imidlertid ikke, at man med Rette kan opstille Forholdet saaledes. Jeg kan forstaa, at man for Eierens Vedkommende kan sige, at naar han faar leiet Huset ud paa 12 Aar, kommer det ikke saa nøie an paa, om der er en kortere eller længere Opsigelsesfrist; men for Leierens Vedkommende er det temmelig uheldigt, at vi give Leieren Balget imellem, at han ikke kan faae noget Hus at leie, eller ogsaa maa han værdsartig binde sig for 12 Aar; i 12 Aar kan han ikke komme bort fra sit Hus. Det er en Maade at smede Eier og Leier sammen paa, som jeg for mit Vedkommende ikke godt kan være med til. Der kan gjøres forskjellige Indvendinger derimod; for det Første, hvordan skal det gaa, naar Leiehusmanden dør? Det kan jo ske, at han dør i det første Aar efter Leieforholdets Indgaaelse, saa at der er 11 Aar tilbage. Det er en Selvfølge, at Leiepligten da ikke falder bort, men gaar over paa Voet, og saa vil altsaa Vedkommendes Enke, forsaavidt der er en saadan, eller Børnene, forsaavidt han har saadanne, eller andre Arvinger hæfte derfor. I disse Tilfælde vil Voet altsaa slet ikke kunne skiftes for efter 10—12 Aars Forløb, eller Arvingerne skulle i alt Fald paa tage sig den kontraktmæssige Forpligtelse for 10—12 Aars Leie af Huslodden og blive et Slags tvungne Husmænd paa denne. Men aldeles bortset deraa kan man tænke sig det Tilfælde, at Husmanden faar Lykt til at gaa over i en anden Stilling; hans Aaet kunne forbedre sig saaledes, at han kan kjøbe en Gaard — ja han kan kjøbe den, men maa beholde sit Hus i Leie i 10—12 Aar; han kan faae i Sinde at slaa ind paa en anden Bedrift, som han kan faae Lykt til, og som passer bedre til hans Evner — ja, det kan han gjøre, men Huslodden kan han ikke blive fri for, paa den maa han vedblive at være Husmand, indtil de 12 Aar ere udløbne; han kan blive syg, saa at han ikke kan passe sin Jord, og skal man holde

fremmed Arbeidskraft paa en Smule Huslod, bliver det en temmelig daarlig Forretning, og det bliver den syge Leiehusmand dog nødt til, han sidder jo bunden fast ved Huslodden i 10—12 Aar. Medens jeg altsaa Intet har imod at fastslaa, at Eierens skal være forpligtet til at udleie paa 12 Aar, fordi det ikke væsentlig vil være til Gene for ham, synes jeg nok, at man kan indvende en hel Del imod at slaa fast, at Leieaaleet ogsaa for Leierens Vedkommende skal gjælde for en saa overordentlig lang Tid. Skal man have en saadan Bestemmelse, kunde man dog modificere den en lille Smule ved at fastslaa, at Leiehusmanden i alt Fald skal have Ret til Fremleie, men om det vil være en heldig Bestemmelse at indsatte i en saadan Lov, veed jeg ikke. — § 5 findes en Bestemmelse om, at nærværende Lov ikke kan anvendes paa jordløse Huse, som ere byggede af Grundeieren og vedligeholdes af denne. Her er nu først det Spørgsmaal: hvad er et jordløst Hus? Man kan fornødtigvis ikke tænke sig et Hus, hvortil der slet ikke hører en Smule mere Jord end den, selve Huset er bygget paa, lidt mere maa der absolut være, men Spørgsmaalet er altsaa, hvor lidt skal der være for, at det kan kaldes et jordløst Hus? I Lovforslaget, som det foreslaa i Fjor, fandtes en nærmere Bestemmelse om det Punkt, og jeg tror, at det vil blive nødvendigt, at vi atter sætte slige Bestemmelser ind i Lovforslaget. Forøvrigt er det et Spørgsmaal, som jeg kun skal antyde uden at komme nærmere ind derpaa, om det overhovedet er saa heldigt at holde de saakaldte jordløse Huse udenfor Lovgivningens, eller om ikke dette Forhold, de jordløse Huse, trænger lige saa godt til Lovgivningens Omsorg som andre Huse her i Landet. Jeg indrømmer, at der ikke i dette Tilfælde er saa tvivlende Grunde, som der er ved Huse med Jord, men naar vi se hen til, hvorledes de jordløse Huse formere sig Aar for Aar, naar man ser, at der oprettes Masser af Huse og staves et Proletariat Landet over, synes jeg nok, at der var Grund til i alt Fald at begynde at tænke over, om man ikke ogsaa burde lovgive en lille Smule paa dette Omraade. Man kan fra en vis Side godt forstaa, at de Herre Godsetere finde det heldigt for dem at bygge en hel Del Huse omkring deres Herregaarde og oprette hele Husmandskolonier, thi det kan være meget behageligt for Herremanden at have en hel Del saadanne Husmænd i Nærheden. Det maa man nemlig indrømme, at en Husmand, der kan opsiges med et meget kort Varjel, som sidder med en meget stor Familie og kan ventes smidt paa Gaden, hvis